



არამათხევ მოაგდეო, მიუხიდა და მიაგდეო...



ამას წინათ ამერიკის შეკროვბული
შტატებიდან ერთი წერილი ჩამოვიდა,
რომელმაც თითქოს ახალი სიცოცხლე
შთაბერა უკვე “საიმედოდ” მომაკვდავ “ნა-
ციონალურ მოძრაობას”.

ამერიკის შეერთებული შტატები
მოუწოდებს საქართველოს, ყველა
პროექტი და პროექტობრუნვის
დანართის დასახურის მიახდინ
და უკავშირდება მისი მიზანის
ევროპაში მიხედვით სააგაშვილის იმიჯის
გასაუმჯობესებლად 3 მდე დოლარზე
მეტი მიიღო.

ამერიკის შეერთებული შტატები აგრძელებს საქართველოს დემოკრატიის განვითარების მხარდაჭერას, ომებიც უნდა შეიცავდეს პოლიტიკურ პლურალიზმს და ლიბერალურ დემოკრატიის პატივისცემას”, – ნათქვამია განცხადებაში.

“დიდი ძალა ჰქონია რუსეთის ქვეყანაში
ქადაღდეს!” – აღმოხდა გაოცებულ კვაჭის
თანაგუნდელ თათარს, როცა დაინახა თუ
როგორ დაუბრკოლებდად შევიძნენ ყალბი
საბუთებით სახელმწიფო დაწესებულებაში
კვაჭი კვაჭანტირაძე და მისი ამფისონები,
მორიგი აფერის “გასამასექნებლად”.

“დიდი ძალა ჰქონია ქრთამად გაღებულ ფულს ევროპასა და ამერიკაში! – იტყოდა ოგივე თათარი, როცა ამ წერილსა და ავადსახსენებელი ნაციონალების დამცველ ტირადებს წაიკითხავდა, რომელსაც მათი ბრძანდ დამცველი ევროპამერიკელი ჩინოვნიკები ავრცელებუნ.

მაგრამ ქადალის ისრებია ავროამერიკელებისაგან წამოსული ეს შეამმორეული მოწოდებები, რაღაც ქართველი ხალხის ნება ურყევია და მან ხმამაღლა განაცხადა, რომ სისხლის სამართლის დამანაშავე ნაცეპტი მკაცრად უზდა დაისაჯონ. ამაზე მეტყველებს თუნდაც საქართველოს პროეტურაში შესული ოცდათი ათასამეტ საჩივარი, რომდის უკან ნაციონალების მიერ დაჩაბრულ-დაწილებული კონკრეტული ადამიანები დგანან. მაგრამ ყოველიც ეს ფეხებზე პკიდიათ იმ ეკრამერიკელებს, რომელთაც კისერში

დაივიწეა თავისი ადრინდელი დანაპირები
“საქართველო ისე მიყვარს, რომ სიკვდილის
შემდგომ აქ უნდა დავიმარხოთ”
სიკვდილის რა მოგახსენოთ, მაგრამ ფაქტია
რომ სულწავყმედილმა და ქრთამზე
გაწულებულმა ნავარომ სიცოცხლეშივე
გაითხარა სამარე საქართველოში.

მაგრამ, მოდით კვლავ ამერიკის შეერთებული შტატებიდან ჩამოსულ წერილს მივყებრუნდეთ, რომელსაც ხელს აქვრს არა დეპარტამენტის რომელიმე ხელმძღვანელი, არამედ დიდი ქრონიკოსის ფასად ნაით ციონისადგებისადმი ერთგულებაგამოცხადდა ბულ კარლ ბილდრიტივით არამასადა მექრთამე, მეათესარისხეობანი კლერკი, ვიდაც პრესსამსახურის ხელმძღვანელის მოადგინე იღვ, “**“ვრაშემანდოვგა”**” მარი ჰარფი. კველა-ზე საინტერეგებო კი ისაა, რომ წერილის შეთხხევა სასტერდ დაქმოხვა ქართულ საქმეთა მთავარი მაგნებლის გიგა ბოკერიას და პოლიტიკურ პინქიო დაგით ბაქრაძის ვოიაჯეს ამერიკის შეერთებულ შტატებში რომლებიც კველანაირად ცდილობენ საქართველოს სახელმწიფო გრიგორი ბორიძისათვის ძირის გამოოჩენას. აბა რა ინფორმაცია უნდა ჰქონდა ამ ქალბატონს, როცა საქართველოში ამ საგოთხის შესახვავლად არავინ ჩამოსულა?!“

საინტერესოა, რატომ არ იყო ეს პიპლი და კონტაქტი გალბატონი „შეშფოთებული ოპოზიციის წარმომადგენლების წინააღმდეგ მიმდინარე გამოიყებელით და სისხლისამართლებრივი დეპნით“ სააკაშვილისა და მისი ნაცხონდების მიერ მაშინ, როცა როცა ეს არაკაცი დაშნაკი არ ბეჭდა ტელეგარს „იმედის“, როცა სააკაშვილისა მიერ დაგეშილი არაკაცები ქუჩებში შეუადლით მხეცურა ხოცავდნენ უდანაშაულო ახალგაზრდებს, როცა ბარბაროსულად არბეჭდნენ მშევრიბიან დემონს სტრაციებს, როცა ხიცოცხლე მოუსწრავეს გირგვლიანს, როცა ბომბებს უშენდნენ მძინარე ქალაქ ცხინვალს, როცა აწიოკებდნენ ბიზნესმენებს, მარცვავდნენ საბიუჯეტო თანხებს, დაურიცებდნად ითვისებდნენ საბიუჯეტო სახსრებს...

არ უნდა გვიკვირდეს ამერიკელთა ამგვარი დაინტერესება ნაციონალთა მიმართ და მათი **“გათეთრების”** შედელობა ამერიკელებს ყოველთვის ცალ ფეხზე ეყიდათ მი ხალხების ბედი, სადაც ცეცხლითა და მახვილით დასვამდნენ ხოლმე მათთვის სასურაკელ პიროვნებას.

გაიხსნეთ თუნდაც ამერიკელოთაგან ეს
ოდენ ქსოდენ გულაძოსებრით დატირებული
არგენტინელი ტირანის მეუღლე ვაზტა
პერონი, რომელიც მეუღლესთან ერთად
სწორედ ამერიკელებმა მოყვანეს არგენტინის
სათავეში და სრული კარტბლანში
მისცეს. სწორედ პერონების ოჯახმა
დაყენა არგენტინაში სისხლის ოქანზე
მაგრამ ამის გამო ამერიკელები არცერთხ-
ალ არ შეშოთობაზლან.

ასევე არ შეშფოთებულან ამერიკელები
მაშინ, როცა მათი სასურველი ტირანზები
დაუნდობლად ხოცავდნენ თანამემამულებებს
აფრიკაში, აზიასა თუ სამხრეთ ამერიკის
კონტინენტზე. გაისხენეთ ირანი, კუბა,
პარაგვაი, ჩილე, ბოლივია, რუანდა, კონგო,
სომალი, ეთიოპია, პაიპი, გრენადა,
საქართველო, ლიბია, ეგვიპტი...
ასევე არ შეშფოთებულან ამერიკელები

რომელი ერთი ქვეყნა ჩამოვთვალოთ! ამერიკულებისათვის საშინელი სამხარაოს მოწყობა პინოქეტის გამოც შეიძლება, რომელმაც კანონიერად არჩეული პრეზიდენტის აღიყენებს დამხობის შემდეგ სასაკლაოდ გადააჭცია მთელი ჩილე, და მხოლოდ ამერიკელთა სამსახურო დახმარების წყალობით ათწლეულების განმავლობაში ინარჩუნებდა ძალაუფლებას.

როგორ შეიძლება ობიექტურის განცდა
გააჩნდეთ იმ ადამიანებს, რომლებიც ამერიკის
პირველამოგის სებგვადი ავანტურისტებისა და
როსკიპების შთამომავალებს წარმოადგენენ? იქნებ
თავად ამერიკელებმა გაიხსენონ, თუ
როგორ დაუნდობლად კლეიტონენ მათი მამა-
პაპები უდანაშაული ინდიულებს – მოხ-
უცებს, ქლებსა და ბაშტებს რათა მათ მი-
წებს დაპატრონებოდენ.

ახლა კი უცრაინაში ცდილობები „შვა-
ღობის“ დამყარებას, მაგრამ რაც იქ სისხლი
დაღვარეს, ერთ საშუალო სამამულო ომსაც
კი გადააჭარბებდა. საყრდენიც საიმედო
ჰყავთ უცრაინაში — ასევე სომეხი დაშნა-
კი-ქალბატონი იულია ტიმოშენკო, რომელ-
საც ომის გარდა სხვა გამოხავალი არ
პქრნდა და კვლავ ციხეში უნდა შებრუნებ-
ულიყო. მაგრამ ამერიკელებს ფეხებზე
ჰკიდიათ სააკაშვილის მეგობარი და ეთ-
ნიკური თანამემამულე იულია ტიმოშენკოს
ბეგრაუნდი — მთავარია, რომ იგი ძალიყით
ერთგულობს ამერიკელებს და უმედებაც
კიდეც მისი, რაღაც კარგად იცის, რომ
ნორმალური ერის შეიღები ამ სულ-
წაწყმედილ არსებას სათოფეზე არ
გაიკარგება!

ყველაზე საინტერესო კი ის გახდავ, რომ ჩვენ მუდამ საქართველოს ფარგლებს გარეთ ვამწენვთ მტრებს, მთავარი მტერი კი ცხეირწინ გვიტრიალებს. ესენი არიან პარლამენტში მოკალათებული ნაციონალთა ბინაზრი ნარჩენები და გველების ბუდეები ქცეული მათი მთავარი რეპორტი – ტელეარხის “რუსთავი-2”, რომლებიც დღემუდამ ცდილობენ გრძელი კული გამოაბან მათ მიერვე შეთხეულ არაეკოლისინდისიერ ინტრიგებს. დროა შეიგნოს ყველა ქართველმა, განსაკუთრებით რეკლამების განთავსების მსურველმა ბიზნესმენებმა, რომ პოლიტიკურ სიბინაზე კული ქცეული “რუსთავი-2”-ის ჯიბეში ჩარიცხული ყოველი ოთხრი საქართველოს საწინააღმდეგო საქმებს ხმარდება! პირადად მე, არასოდეს არ ვყიდულობ იმ პოლუქტება თუ საქონელს, რომლის რეკლამირებასაც ახდენს “რუსთავი-2”.

“აია”-ს და “ვახისი”-ს აკადემიკის
წერი

სამეგრელოსა (ოდიშის) და აფხაზეთის ისტორიულ
ვაკუმტი ბაზრაჭიონის ნააზრევში და თანამედროვე

მეცნიერებს გარკვეული აქვთ, რომ განახუში თავის ფუნდამენტურ ნაშრომზე მუშაობის დროისათვის უკვე იცნობდა და კიდევ იყენებდა წინამორბედ მემატიანეთა, მათ შორის ჯვარშერისა და „მატიანე ქართლისას“ ავტორის ცნობებს. ჰყონდიდის მონასტრის აშენებისა და ხელმეორები დადგენის შესახებ განახუში ისეული ინფორმაცია და მეცნიერების სახელმწიფო უნივერსიტეტის სახელთან მისი დაკავშირება, სხვა მრავალ ცნობასთან ერთად, სწორებ ამ გარემოებით უნდა აიხსნას (ძერაძე სიღარ. IV, 1971: 55).

დასაცემთ საქართველოში ქართული საეკლესიო კათოლიკების დაარსების პერიოდისათვის აღმინისტრაციულ-ტერიტორიული მოწყობის შესახებ თანადორული წერილობითი წარიფები არ მოგვპოვება. მაგრამ, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, მას შემდეგ, რაც ჰყონბიდის ქართული კათოლიკოსი ჩაენაცვლა ფაზისის ბიზანტიურ კათოლიკას, ამ უკანასკნელის ტერიტორიული მემკვიდრეობაც ჰყონბიდზე უნდა გადასულიყო. მაგრამ რა ტერიტორიას მოიცვდა ფაზისის სამიტოროპოლიტო? რა ქონება და ტერიტორია შეიძინა მისგან ჰყონბიდის საეპისკოპოსომ? სათანადო საისტორიო წარიფების უქონლობის გამო ამ კითხვებზე ზუსტი პასუხის გაცემა შეუძლებელია. მაგრამ სხვადასხვა ფაქტის ლოგიკური ინტერპეტაციით გარემონტირებული ვარაუდის

დაშვება ჟესაძლებელია.
იმის გასარკვევად, თუ რა მოცულობისა
იყო ჭყონდიდის საეპისკოპოსოს ქვეშ ნაგ-
ულისხმევი ტერიტორია, უნდა დადგინდეს
ეპარქიის დაარსების თანადროული (X ს.
შუა წლები), ან წინააღმ პერიოდის ეგრის-
აფხაზეთის სამეფოს ადმინისტრაციულ-
ტერიტორიული მოწყობის პერიოდი.

სამეფოს ახალი ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფა ძირითადად ძველი საეკლესიო ეპიფედრების ახლით ჩანაცვლების ფორმადური აქტის შედეგს წარმოადგენდა. ახალმა, ფეროდალურმა ხანამ ახალი პოლიტიკურ-ეკონომიკური ცენტრები წარმოშვა. საჭირო გახდა ახალი ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფა, რასაც შედეგად მოკევა ძველი, დროწაული, შინაარსს მოკლებული და დაკნინებული საეპისკოპოსოების გაუქმება და ახლით ჩანაცვლება (ბერძენიშვილი 1990: 526).

ამასთანავე,თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ საგულისხმო გარემოებას, რომ შუა საუკუნეებში რეგიონებისა და საეკლესიო ეპარქიების ტერიტორიული სივრცე კონსერვატორული იყო და იშვიათად იცვლებოდა (კუდავა 2002: 112; მჭედლიძე, კენევაძე 2008: 80), შეგვიძლია ვივარაულოთ, რომ ჰყონდიდის ეპარქიის ქვეშ ნაგულისხმევი ტერიტორიის მოცულობა, ალბათ, ქიზხევოდა ეგრის-აფხაზეთის სამეფოს იმპარიადელი ადმინისტრაციულ-სახელმწიფოებრივი პოლიტიკით განსაზღვრულ თუ დადგენილ გარემოება ტერიტორიულ სივრცეს. თუმცი დავითონგრეტდებით, ტერიტორიულ სივრცეში ვაულისხმობთ ეპარქიის დაარსების თანადოროულ (X ს. შუა ხანა) ან წინარე პერიოდში, ეგრის-აფხაზეთის სამეფოს ტერიტორიაზე არსებულ ერთი რომელიმე საერთოსათვის ქავის ტარიეტორიას.

ითადად ერთხანეთისგან დამოუკიდებლად ჩაედინებიან ზღვაში (ან უერთდებიან რიონს – დასავლეთ საქართველოს მთავარ მდინარეს) და მდინარეებს შორის ტერიტორიებზე ასე თუ ისე განცალკევებული ისტორიულ-გეოგრაფიული „ქვეყნისა“ თუ საეკლესიო აღმინისტრაციული ერთეულის შექმნისათვის ხელსაყრელ პირობებს ქმნიან“ (ძელავა 2002: 111).

შექმნის მეცნიერებით იოსებ ყიფშიძე, მიხეილ განმარტივებით „სა-ჭოვნინიო – название округа около Мартвильского монастыря части Сенакского уезда“ (ყიფშიძე 1914).

ქუთაისის საეპისკოპოსოს დასავლეთი
საზღვარი ცხენისწყალზე გადიოდა
(შედლიძე, ქტევვაძე 2008: 80-82). მაშასადმე
შეინდიდესა და ქუთათელის სამწერლების
შორის საზღვარი ცხენისწყალი იყო.

ფიქრობენ, რომ XI საუკუნიდან დასავლეთი საქართველოში კათედრათა „მოცვლის“ პროცესი დასრულდებულია, ანუ ეს ის პერიოდია, როცა არ არსებობდა განუშების მიერ მოხსენიებული წალენჯისის, ნიკორწმინდის, ხონის, გელათის, ჯუმათის, შემოქმედის, ხინოს საეპისკოპოსოები (ისინი დაარსდა XV-XVII საუკუნეებში) და, შესაბამისად მათი ტერიტორიებიც „უფრო ძველი კათედრების (დრანდა, მოქვიბედია...) სამწყსოებში შედიოდა (კუდავა 2002: 114-115). ჭყონდიდელის სამწყსო, ამ დროისათვის, ბ. კუდავას გარაუდით, „უნდა ვიგულისხმოთ უნაგირას ქედიდან (ან მდ. ჭანისწყლიდან, მდ. ხობიდან) ცხენისწყლამდე, ხოლო სამხრეთით – რიონ-ამდე დასავლეთით მას ცაიშის ეპარქია საზღვრავდა (იქვე: 115).

საჭყონდიდლოს ტერიტორიის
განსაზღვრის თვალსაზრისით ვაცუშტის
ნაშრომში მოცემულ ცნობას მნიშვნელოვ-
ნად ავსებს ოდიშის მთავარ ბეკან დადაინის
(1714-1728 წწ.) მიერ სკაუნის კლებისათვის
მიწების შეწირულობის წიგნი, რაც ჩვენ
გამოვაკევებოთ 2011 წელს. მასში
დაზუსტებითა მოცემული საჭყონდიდლოს
საკლების ერთეულის საზღვრები. დოკუ-
მენტი დათარიღებული არ არის, თუმცა
ბოლოს დასმულ ბეჭედში იკითხება 1717
წელი: „...განგაბალევო. დავთარი ქსე. და
შევსწირეთ შენს: სუჯუნის ეკლესიას
წმინდის გიორგისას. და გიძღვენით შენ.
დედაო მაცხოვრისა: ცხენის წელის რიონის
შესაყრიდობამ გადამართოში. კუპუთი. ცხენიჯი.
უჩა დელიდგან. ფიორს აქვთი. ანჯელი
და სამარტინაო სრულად: რიონს გამოღმა.
სირიაჩქონის თავის პირდაპირ: დაბლა ისუ-
ლას რიონს დელა ჩაერთვის. დაღუჩა
ქვიან. კოის ტყეს შუაზედ გამოიყლოს. ონ-
ტყოროს ტბიდგან გაგა. ტეხურამდის მოაწ-
ევს და იმას აქეთ. აწ ტეხურს გამოღმა.
ბერულდალუ რომ ტეხურს ჩაერთვის იქნება
და იწყება. წმინდის. სტეფანეს საყდარს
აქეთ: ნოსირის ეწერში შუაზედ უჩა დელუ

რომ გაივლის. გჯევთისა და წყების საზღვარს აქეთ. და სულირს. აქეთ აბაშის წყლამდინის: დიდის გამოძიებით გამოიკვლიო-ეთ. და თუ ვისმე უდროობით გჭირა... ხელი ავალებინეთ და... შენს დიდგბულს ეძლესიას „შევსწირეთ“ (კეკელია... „მხარეთმცოდნე ॥“ 2011: 46-47; მიხილე „ქ. ბ.“ XVI, 2012: 98-99).

აღნიშვნული დოკუმენტიდან ირკვევა, რომ ცხენისწყლისა და რიონის შესართავიდან ტექურ-ბერულის შესართავიმდე (ხოვ-ნოსირი) ძღვბარე ტერიტორია მარტვილის კლებისადმი ყოფილა შეწირული, ნაწილი კი ჭილაძეს შეუწიოავს. მოგვიანებით ბეჭან დადიანს და მისი ოჯახის წერტილს ძველი დაკორები განუახლებიათ და საკეთებო მამულის საზღვრები დაუდენიათ. დოკუ-მენტში მოცემული აღწერილობა თითქმის მთლიანად მოიცავს ახლანდელი აბაშის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიას და სენაკის მუნიციპალიტეტის მცირე ნაწილს. ქერძოდ, ირკვევა, რომ საკეთებო მამულის დასავლეთი საზღვარი ტექურამდე აღწევდა და ტექურსგამოლმა, წმ. სტეფანეს ტაძრამდე ვრცელდებოდა. ნოსირის ჩრდილოეთი, საკეთებო მამულის დასავლეთი საზღვარი სულინებები გადიოდა და „გვეჯეთისა და წყების საზღვარს აქეთ... აბაშის წყლამდინის“ ვრცელდებოდა (იქვე: მიხილე „ქ. ბ.“ XVI, 2012: 99).

კ. ბოროტბდინი აღნიშნავს, რომ მწყემსმათავარი ფლობდა უზარმაზარ საეკლესიო მამულს მთელს სამეგრელოში, მაგრამ უმთავრესი ნაწილი 3.000 კომლზე მეტი გლეხით, მდებარეობდა მდინარეებს – აბაშას, ტეხურსა და რიონს შორის. საჯყონდიდოლოს „შუაღლი სოფელი“ ანუ სარგ-ზღვიციო კერა იყო სუჯუნა (ბოროტბდინი 1934: 79-80).

საჭყონდიდლოს საზღვრებს მოგვიანებით
შექმნა მკაფიოდ იოსები ფიც შიძე. მისი
განმარტებით „საჭყონდიდო – название
округа около Мартвильского монастыря“

ვაჟებრის, გიულდენშტედტის, კ ბორობა
დინისა და ი. ყოფშიძის, აგრეთვე XIX საუკუნის
რამდენიმე საარქივო დოკუმენტის
გაანალიზების საფუძველზე, გ ელიაგა საარქივო
ჯეონდიდოლოდ წოდებული საეკლესიო საუკუნის
ფლოს შემადგენლობაში ძირითადად აბაშისა
და მარტვილის (ყოფილი გეგგეჭკორისი)
რაიონების ტერიტორიას და სენაკის რაიონის
ნის ტერიტორიის ნაწილს (ელიაგა 1969: 5-
6). ამასთანავე, მკვლევარი მატევაშ აუქნებდა

ვახუშტის ცნობის სისწორეს საჭყონდიდლოს დასავალეთის საზღვრად უნაგირას მინევის შესახებ, კინაიდან, გ. ელიაგას მოსაზრებით, საჭყონდიდლოდ სახელდებულ ტერიტორიულ ერთეულში ვახუშტი გულისხმობდა არა მთლიანად უნაგირას, ერთ ძოდ, მასში შემავალი სახარბედიოსა და ეკის მთებით, არამედ უნაგირას, ვიდრე ხორავად კალაქვამდე. გ. ელიაგას მოსაზრებით ტეხურისპირეთი ნოქალაქვეის ქვემოთ უკვე სალი პარტიანოს შემადგენლობაში უნდა ყოფილიყო, ე. ი. სალი პარტიანოსა და საჭყონდიდლოს გამყოფად და ამ უკანასკნელის დასავალეთ საზღვრად მეცნიერების ტეხურს ვარაუდობდა (ელიაგა 1969: 8-9).

სალი პარტიანო-საჭყონდიდლოს გამყოფის საზღვრის შესახებ გ. ელიაგას თვალსაზრისი დაზუსტებას საჭიროებს. ქართველ მეცნიერებით მიერ უკვე გარეკვეულია, რომ ფეოდალური ერთეული სალი პარტიანოს სახელმოწერის შესახებ გ. ელიაგას მიერ არის შემოსაზღვრული (კეკელია „ქბა“ XVI, 2012: 100). სალი პარტიანოს ფეოდალური ერთეულის საზღვრების შესახებ არსებული ნარატივები წყაროების შეჯვარებით ირკვევა, რომ ლიპარტიანები მამულებს ფლობდნენ საჭყონდიდლოს ტერიტორიაზეც.

მაშასასადამე, ჟეიძლება დაგასაკვნაო, რომ
საუფლისტულო და სათავადო მამულების
საზღვრები ხ შირად არ ემთხვეოდა საექ-
კლესიო მამულის საზღვრებს. ქვეყანაში
მიმდინარე სოციალურ-პოლიტიკური ცვლი-
ლებები, ბუნებრივია, განაპირობებდა იმას
რომ იცვლებოდა საეკლესიო და სათა-
ვადო-საუფლისტულო მამულების საზღ-
ვრებიც (იქვე: 100-101). ამ საკითხებზე თავისე-
დროზე უურადებას ამახვილებდა გ ელიაგა და საგრძელო მართებულად ჟეკ-
ნიშავრდა: საჭყონდიდლოში სათავადო, სა-
ბატონიშვილო მამულების არსებობის
მიუხვდავად, აბაშის ხეობის ეს ერთადერთო
სამეურნეო-პოლიტიკური და ტერიტო-
რიული ერთეული მაინც განუყოფლად
მიიჩნეოდა და მთავართა და თავადთათვის
ხელმიუწვდომელი იყო (ელიაგა 1969: 8).
ქვეყანაში მიმდინარე სოციალურ-პოლი-
ტიკური ცვლილები, ბუნებრივია, განაპი-
რობებდა იმას, რომ იცვლებოდა საეკლესიო
და სათავადო-საუფლისტულო მამულების
საზღვრებიც, რაც თვალსაჩინოდ დასტურ-
დება ჟყონდიდის საკისეკონსტიტუციის შესახებ
არსებული და ჩვენ მიერ ნაწილობრივ
განხილული წერილობითი წყაროებითაც

ცაიშის ეპარქიის საზღვრები. ვახუშტი ცაიშის ეპისკოპოსის სამწევოს შესახებ წერს: „ამ წყალზე დანისწყალზე – ი. პ. ჩილოს კიდესა ზედა... არს ეკლესია ჩაისს, დიდი, გუნბათიანი, კეთილშენი და შემძული. ზის ეპისკოპოზი, მწყემსი ამ წყლის სამხრეთის კერძოს უნაგირამდე და რიონ(ა)-ზეგადმდე“ (ვახუშტი IV, 1973: 778).

ცაიში წარმოადგენდა საეპისკოპოსო
კათოდრალს, რასაც მოწმობს VII ს-ის
დამდგენით დათარიდგბულ ბერძნულენოვან
წევაროში, კერძოდ, გიორგი კვიპროსელის
მიერ 602-610 წლებს შორის შედგენილ
საეპისკოპოსო კათოდრათა ნუსხაში, სო-
ფლის სახელწოდების მოხსენიება საისის
ფორმით. ასევე IX ს-ის დამდგენ ბიზან-
ტიკლი მემატიანის – ბასილი სოფენელის
მიერ შედგენილ თხზულებაში ლაზიერის
ეპარქიის ეპისკოპოსთა შორის ისენიება
აბისენთა ეპისკოპოსი (გეორგია IV, 1952:
142). ფასიდის სამიტროპოლიტოს დაქვემ-
დებარებულ საეპისკოპოსოების შორის სათ-

სის საეპისკოპოსოსა და აბისსენთა, იგივე
საისინის ეპისკოპოსის მოხსენიება ადას-
ტურებს აქ საეპლებიო ქათედრის არაუგ-
ვიანებ Vll ს-დან არსებობას.

ისტორიკოსი ბუბა კუდავა დასავლეთ

საქართველოში საეკლესიო კათოლიკოთა „მოცელის“ პროცესის, ანუ XI ს-ის შემდგენ პერიოდის ვითარების გათვალისწინებით ფიქრობს, რომ ზემო სვანეთი (ენგურის ხეობა) ცაიშის ეპარქიაში შედიოდა; ამასთანავე, წერს, რომ ოგი ვრცელდებოდა მდგრადი და დამდე (ან ენგურიდან) უნაგირას ქართველი დამდე (ან მდ. ჭანისტყლამდე, მდ. ხობამდე) ქვემო სვანეთისა და ლეჩეუმს – ცენტრის დასახლების ზემო და შეა წელს მკვდევა ვარი ცაგერის ეპარქიაში გულისხმობის და არც იმას გამორიცხავს, რომ ზემო სვანეთის ნაწილიც, კერძოდ, ენგურის ხეობის სათავეები ცაგერები კვისებითის სამწევო კოფილიყო (კუდავა 2002: 115-116).

ვასტში ცაიშის გპისკომისის სამწევოს
განსაზღვრავს ხობისწყლის სამხრეთით
„უნაგირამდე და ოიონ(გ)-ზღვადმდე“: სა-
ცაიშლოს საზღვრების ზუსტი დადგენა ის-
ტორიული წყაროების სიმწირის გამო ვრც-
ხერხდება. ამიტომ მართვულად მიგაჩნია
მკაფიობრივი და ჭითანაგას მსჯელობა, რომ
ეპარქიის საზღვრების ხშირი ცვალებადობის
გამო, რაც მეზობელ გპარქებთან დავის სა-
განიც ხდებოდა ხოლმე, აღნიშნული საკითხის
ცალქეული გპოქების მიხედვით უნდა იქანს
განხილული (ჭითანაგა 2010: 100-101).

1614 წლის მიწისძერის დროს დან-გრეული ცაიშის ტაბარი 1619 წლამდე აღუდგენია მაღაქია გურიელს – აფხაზებთის კათალიკოსს, რომელიც იმავდროულად ცაიშელიც იყო, და აღუდგენია საცაიშლოს უწინდელი საზღვრებიც. მისი დვაწლის შესახებ საინტერესო ცნობებია დაცულია 1616-1621 წლებში შედგენილ „საცაიშლო გამოსავლის დაგთარში“, სადაც კვითხულობთ: „დაგაწერინე გუჯარი ესე... ცაიშის ეკლესიისა და გარემო სოფლებისა საზღურები, ვინაგდგ-ნ დაგთორები გნერუზნილი იყო. ზურგდილისაკენ ანარიას დელეს აქეთ მდინარის ჩასართვამდის დარჩელისა და ჩოხათის სოფლისა ჭალას სოფელს საზომოს გზას დაბლა ხეოსაკენ, ბარცხილას დელეს აქეთ ცაიშის ეკლესიისა და იქეთო საერთო საცაიშლო ქაციისა და ქოთის საგმოსი მთიან ბარიანათ ურთის სოფლისა საოუმოს გზას აქეთ ეწრიან საყანიანათ საცაიშლო სოფლების გარდასახადი ამზადით საერთო გუჯარშიდ სცანით, აგრევე საკართვისა და მთიან ბარიანათ ურთის სოფლისა საოუმოს საზღურისა და გარდასახადისა“ (კაპაბეგ 1913: 41). „საცაიშლო გამოსავლის დაგთარში“ დასახელებულია აგრევუკე ის სოფლები, რაც ცაიშელის სამწყსოს შეადგინდა XVII ს-ის I მეოთხედისათვის. ესენია: ოქელათი, დარჩელი, ჩოხათი, ჭალა ჯგალი, ჯორიელი, წყარიგზა/წყარიგბა ხეთა („ხევთა“) და საკუთრივ ცაიში (იქვე 12, 28, 37, 42, 43, 44-45).

ცაიშვილის საეპისკოპოსო კათედრის ადგინენდობის და გენასთან დაკავშირდებით 1777 წელს შექმნილ სიგელში აღნიშნულია, რომ ეპისკოპოსად გრიგოლ სიქოვანის კუროხევის დროს (1777 წელს) საეპისკოპოსოს ძველი საზღვრები ოდიშის მთავარ კაცია II და დიახნა (1745-1788 წ.) დაუღინია: „...ადგილონი შენი კლინგვ და სამწყსოცა შენისა გადაუს სიისა ხობის წესადს გაღმართი (ხაზგასმა ჩემია – ი. კ.) და ესრულო განვათავისუფლეულო შენი მდგრებია...“ (კაკაბაძე II, 1921: 176-177).

აღნიშვნელ დოკუმენტში მოცემულ ზოგადი ხასიათის ცნობას ეპარქიის ტერიტორიაზე („ხობის წყალს გაღმართი“) ავსებს კაცია II დადიანის განჩინება ცაიშვილის კალესიის ყმა-მამულის საქმეზე, რაც ასევე გრიგოლ ჩიქოვანის (ცაიშვილის) ეპისკოპოს სობის პერიოდში (1777-1788 წწ.) დაწერილია.

„ჭვიდორი საყანე იდავეს ჯუმს გაღმართი და გამოღმა. ჯუმს გაღმართი ცაიშვილის კალესიას ჩვენ ჩვენის გამოიძებოთ დავარანებოთ. და რომელიც მისის კალესიის სიახლოეს ჭვიდორის თავი იყო გამოღმართი ისიც საზღვარი დაკადევით... ცაიშვილის კალეს

სიის ყოფილა და ებლებიას ქონდეს ნასა-ჯოგუ „ (ქს V, 1974: 444-445).

ღოკუმენტში დაფიქსირებული ტოპონი-მების – ჰევიორის//ჰევიორისა და ნასა-ჯოგუს ღოკალიზაცია გვაძლევს იმის შე-საძლებლობას, რომ ცაიშის საეპისკოპოსოს ტერიტორიის გარკვეული ნაწილის დადგენა შევძლოთ.

ლია ჭერილი ბიძინა ივანიშვილს და ირაკლი ლარიბაშვილს

შეიღო, ბიძინა, შეიღო, ირაკლი, თქვენ
მოგმართავთ 80 წელს გადაცილებული
აფხაზეთიდან დეგნილი რიგითი მო-
ქალაქე ყოფილი მოწინავე მეჩაიე გვან-
ჯი დარასელია. მე გული მტკიფა, რომ
დასავლეთის, ამერიკის იმედით
მეოთხედი საუკუნეა ნახვარი ნაბიჯიც
კი არ გადადგმულა ერისთვის ნომერ
პირველი – აფხაზური საკითხის
მოსაგვარებლად, ქართველი ვაიპოლი-
ტიკოსების ანტირუსული პოლიტიკის
გამო. მე მინდა კიდევ ერთხელ შე-
ვასტენო თბილისელ პოლიტიკოსებს,
რუსეთის გვერდის ავლით ტერიტო-
რიული საკითხი ვერ მოგვარდება, არ
ვიცი როდემდე უნდა ვატარო ეს
სამარცხვინო იარლიყი „დეკნილი“. მე
დიდი წინააღმდეგი ვარ დღემდე არ-
სებული არაფრისმთქმელი საზღვარ-
გარეთული ვოიაჟებისა, კერძოდ ქენევის
ფორმატის „ფორმბლური ლაყბობისა“...
ჩემი გლეხური გაგებით ყველაზე
უკეთესია მები აფხაზები მოვიწვიოთ
დადიანების სასახლეში და თვითონ
ჩვენ, ინგურის სანაპიროზე მცხოვრებმა

ერთ, სრულიად უაზრო და უსაფუძვლო
შეფასებას – კავკასიის მთებიდან
ჩამოსული აღგილობრივები რატომ
არიან ქართული გვარის მატარებელი
აფხაზები და პირიქით ხაჩები, აბები
ემხები, მარშები, თარბები, ზეხებები
ყოლბები და სხვანი – ქართულ
გვარზე გადაკეთებულნი?

აი, რისი თქმა მინდოდა და რა
მაწუხებს მე, აფხაზეთიდან დევნილს!
შვილო ბიძინა, შვილო ირაკლი კარ-
გად მეყვლეთ ოჯახითა და ურიოთ.

ველი ოქვენს გამოხმაურებას.
პატივისცემით,

ბგანჯი დარასელია,
ზუგდიდი

ქალბატონმა მარიპა
ლორთქიშვილიმამ და გატონმა
როინ მეტრეველმა
გეორგია-იგერის ჭინააღმდეგ
საყოველთაო
მობილიზაციისთვის
მზადება დაიწყეს!

დიახ, მეგობრებო! არ ვაჭარბებ! ესესაა, უაღრესად სანდო პირვენებისაგან მივიღე ინფორმაცია, რომ ქალაქ თბილისში ჩატარდა ბიზნესის მეცნიერებათა აკადემიის სხდომა, სადაც რეგლამენტით გათვალისწინებული საკითხების განხილვამდე განცხადებისათვის სიტყვა მიეცა გინძე ანზორ ბაბუქადიას, რომელმაც საზოგადოებას განუცხადა, რომ მოქმედებს მარიკა ლორთქიფანიძისა და როინ მეტრეველის დაფალებით, რათა ორგანიზება გაუწიოს ხელმოწერების შეგროვებას, რომელშიც იქნება მოთხოვნა – მსოფლიოს ყველა ენაზე აკრძალულ იქნას ხესენება თვინიერ „საქართველო“-სი... მაგალითად, არავითარ შემთხვევაში, არც ოფიციალურად და არც არაოფიციალურად არავის არ უნდა ჰქონდეს უფლება ჩვენი სამშობლო მოისხენიოს როგორც „გეორგია“, „ხეორხეია“, „ჯორჯია“, „გრასტატი“, „გურჯისტანი“, „გრუზიად“... ლორთქიფანიძე-მეტრეველის გმისრის განცხადებით განხრახელია ხელმოწერების შესაგროვებლად ფართომაშტაბიანი კამპანიის ჩატარება...

ამ ინიციატივის გაფარერქბას სხდომაზე დიდი აუთორაჟი გამოუწვევია! ეს კაცი, ეს ბაბუანია, თურმე ცდილობდა დორთქიფანიგ-მეტრეველის წყვილისაგან დაზეპირებული სისულეებით დაესაბუთებინა ამ ყოვლად ანტიძერიული, ანტიკოლეგირი, ანტიგეორგიანული მარაჩქმის მართვებულობა! ეს შეუგრძელი თუ შეგნებული რეგვენი თუთიფერი შივით იმეორებდა ზემოთსესნებულ ფალსიფიკატორთა ურიცირელ დარიგებას, კოთომცდა ტერმინ „საქართველოს“ უძველესობის შესახებ!

P.S. აი, ამგვარი უპასუხისმგებლო და კითომპატრიოტი ადამიანების გამო აღ-
მოჩნდა ჩვენი სამშობლო ასეთ სავალალო მდგომარეობაში! დროა მიხვდეთ ამას
კოლე-იძერნო! გეორგიანნო!

ზურაბ პეტრაცხელია,

სახალხო მოძრაობა “სამეზრელოს” ზუგდიდის ორგანიზაციის ხელმძღვანელი

სააპაშვილის რეზანტის სცენარი

ბოლო პერიოდში ექსპერტთა ნაწილს
არაერთხელ გამოუტქამს მოსაზრება, რომ
გარკვეული პოლიტიკური ჯგუფები ქვეყანაში
დღსტანილიაციის პროცესირებას ცდილობენ.
აღნიშნულმა ექსპერტებმა თუ საზოგადოების
წარმომადგენლებმა ზემოსხენებულის ერთ-
ერთ დამადასტურებელ აღგუმენტად მიიჩნიეს
შე მინისტრ ალექსანდრე ჭიგაიძის განცხ-
ადება, რომლის თანახმად: “**ნაციონალების**
მხრიდან ხელისუფლების ხელში ჩასაგდებად
შეთქმულება მზადდება. არიან ჯგუფები, რომ-
ლებიც საჯუთარი პოლიტიკური ინტერესების
გასამყარებლად აუზრხაურის გამოწვევას
შეეცდებიან. ამ ყველაფრის მიზანი კი დესტა-
ბილიზაციაა, სახელმწიფო ინსტიტუტების
დამხობა და საბოლოოდ, ხელისუფლების
შეცვლა. ჩვენს რესპონდენტებს მიაჩნიათ, რომ
დღეს და ხვალ ქვენის შიდა უსაფრთხოებას
არაური ემუქრება, თუმცა, დასტაბილიზაციის
სავარაუდო გეგმა შესაძლოა, ქვეყანაში ქაოსის
გამოწვევას რამდენიმე წლის შემდეგ ით-
ვალისწინებდეს და შესაბამისად, ხელისუ-
ფლება უხილდებოდეს. ხელისუფლების
დაკონკრეტებისგან თავს შევიკავებ. ხელისუ-
ფლების ყურადღების მიღმა არ უნდა დარჩეს
როგორც ქიბულებით მომხდარი ფაქტი, ასევე
ქვემო ქართლი, სადაც ნაკლები ყურადღება
ქცევა იმას, თუ რა ხეგბა რელიგიური თემ-
ატიკის კუთხით. საქართველოში ამჟამად არ
არის ისეთი პოლიტიკური სიტუაცია, რამაც
შესაძლოა ქატაკლიზმები გამოიწვიოს. თუმცა,
კრიმინალის ზრდის შესახებ ისტერიული
ფონის შექმნა და რელიგიურ ნიადაგზე
დაპირისპირების ფაქტები, შეიძლება იქოს
დესტაბილიზაციის მოსამზადებელი ეტაპი.
დღეს და ხვალ არა, მაგრამ არ გამოვრიცხავ,
არეულობა 1 ან 2 წლის მერე მივიღოთ, თუ,
რა თქმა უნდა, ხელისუფლებამ შესაბამისად
არ იმოქმედა. **“ნაციონალები”** რა თქმა უნდა,
ისევ იდემაგოგებნ, იცრუებენ, არც პროგრა-
ციებია მათოვის უცხო ხილი, მაგრამ საზო-
გადოებაც უნდა შეიცვალოს, ახლანდელი
სამართლდამცველი ორგანოებიც უფრო
გახსნილები უნდა იყვნენ ინფორმაციული
ოფალსაზრისით და ისრუნოს პრევნციული
ორნისძიებების აგტარებაზე.

მსოფლიოს ყველაზე ლაგაზი დამზადებულის ხუთეულში ჩართული შევიდა



1. გირგანული (გირგარი)

ბირმანული ანაბი მოგვალი ფორმების შედეგისა, რომლებიც ყოველთვის საათის მიმართულებით უნდა იყოს დახმარებული. ტრადიციულად, ასოებს პალმის ფოთლებზე წერდნენ, რომელიც მარტივად იხეოდა. ბირმანული ინდური და ლათინური

წერის სისტემით ჩანაცვლდა. მიანმარი (იმქამინდელი ბირმა), სადაც უცხოელი ტურისტების შესვლა მკაცრად შეზღუდული იყო, ახლა დამთვალიერებლისთვის თავისუფალი ზონაა და იმ ერებს მიეკუთხნება, სადაც “კოგა კოლას” ბილბორდს ვერსად ნახავთ.

2. ცეილონური (შრი ლანკა)
ერთ-ერთი ყველაზე მდიდარი ანბანი
მსოფლიოში ცეილონურია, რომელშიც 50
ფონეგმაა, თუმცა მხოლოდ 28 მათგანი
გამოიყენება დღევანდელ დაწმუნერლობაში.
ის ისწავლება ბუდისტურ მონასტრებში
და სკოლებში. ცეილონური მშობლიური
ენაა შრი ლანკის 21 მილიონიანი
მოსახლეობის ნახევრისთვის.

3. କାରତ୍ତିଲ୍ଲି

თურქეთსა და რუსეთს შორის მოქცეულ
საქართველოს საკუთარი ენა და ანბანი
აქვს, რომელსაც რუსული დომინაცია

ემუქრება. ბოლო საუკუნეში რუსეთის იმპერიალისტურმა პოლიტიკურმა საქართველოს ნახევარზე მეტი ტერიტორიის ანგელია მოახდინა. რუსეთის ხერგილი, გააკონტროლოს საქართველოს ტერიტორიაზე არსებული ნაკონტაქტურნები, აგრეთვე უქმნის საშიშროებას ადგილობრივების კულტურულ დამოუკიდებლობას. ქართული ანბანი ძალიან ელევანტურია და არაბულს გახსენებს. გამოირჩევა ბავშვური სიმარტივით, რომელიც მომრგვალებულ ფორმებშია გამოხატული.

4. ტაგალური (ვილი პინები)

ინდოურ-ევროპული ხელნაწერიდან
წამოსული ტაგალური დომინანტი დამწერლობა იყო ფილიპინებში, სანამ იქ ქსანელები გამოჩნდებოდნენ. კოლონიზაციამ ანგანის მოდიფიკაცია გამოიწვია. ადრე ქვეყნიდან ზევით იწერებოდა, შემდეგ — მარცხნიდან მარჯვნივ. იმის მიუხედვად რომ ფილიპინერი (ნარავი) ადგილობრივი

ენგბის და ესპანურის) ნაციონალურ ენად გამოცხადდა 1973 წელს, მთი კომონენტები ლათინური ანბანიდანაა ფორმირებული. ტაგალური დამწერლობა კვლავ არსებობს, ყოველ შემთხვევაში, ხელისუფლება ასე აცხადებს.

5. იაგური (ინდონეზია)

ინდონეზიის კუნძულ იავზე ჩამოყალიბდებოდა და რეგიონალური ვარიაციები შეიძინა. ბეჭდებით მეღიანის პოპულარიზაციის შემდეგ ხელისუფლებამ სცადა ანბანის სტანდარტულად ქცევა მ-19 და მ-20 საუკუნეებში. ეს მცდელობა იაპონური ოკუპაციისას ჩაიშალა. მას შემდეგ ანბანში ჩაინერგა ლათინური სისტემა, მოუხედავად იმისა, რომ ადგილობრივმა სახელმწიფომ დამწერლობა საგზაო ნიშნებზე გამოიტანა და საჯარო სკოლებში სავალდებულო საგნად შეიტანა. იავურის გასაცნობად ჯაკარტაში უნდა ჩაფრინდეთ.

აფხაზეთში დაბრუნება მხოლოდ სიმართლის აღიარებითაა შესაძლებელი!

უნდა მოვრჩეთ ნაცარქექიობას და
მრუდე, შევარდნაძე-სააკაშვილის სარეგში
ცქერას, საიდანაც ვერც შორეულ სამყაროს
დაინახავ, ვერც ცხვირწინ მდგბარე პრობ-
ლემებს. ღროა, ჩამოვეშვათ მიწაზე და
დავინახოთ რეალობა, რომ ჩიხიდან
გამოსვლის გზა არც ვერობის დედაქალაქ-
ბისკენ მიემართება და არც შეერთებული
შტატებისკენ. ვეროკავშირთან თუ ჩრდი-
ლო-ატლანტიკურ ალიანსში გაწევრიანება
ვერ გაათავისუფლებს რუსეთის მიერ
ოკუპირებულ ტერიტორიებს. ამას ყველას
გასაგონად და გასაგებად გვეტბნება ზო-
გიერთი დასავლური პოლიტიკოსი (დაწყე-
ბული აშშ-ს ექს-პრეზიდენტი ბილ კლინ-
ტონით და მისი გაერთიანებული სამხედრო
შტაბების ყოფილ მთავარსარდლით გენ-
ერად ჯონ მალხაზ შალიკაშვილით,
დამთავრებული დასავლეთის თანამედროვე
ლიდერებით), რომ საჭიროა რუსებთან
ურთიერთობა და თანამშრომლობა, რათა
მათთან გამოვნახოთ საერთო უნა. დღესაც
გასაგებად გვითხრო არგზიდგნებმა ბარაკ
ობამამ, რომ საქართველო (ისევე როგორც
უკრაინა) არასდროს მდგარა და დღესაც
არ დგას ნატოსკენ მიმავალ გზაზე, რასაც
სრულად დაეთანხმა გერმანიის კანცლერი
ანგელინა მერკელი.

დღესაციით ნათელია, რომ ჩვენი პრობლემების მოგარება და ჩიხიდან გამოსვლა უქსაძლებელია მხოლოდ რესეტის გავლით და მასთან მოვაწეობას საუბარი პრისპორ.

გვინდა ეს თუ არა. დიახ, ერთმორწმუნე
რუსეთს ოკუპირებული აქვს დღეს ჩვენი
ქვეყნის მნიშვნელოვანი ნაწილი და ჩვენ
მათი დეოპუბაცია გვინდა. ამაზი, როგორც
უკვე ხაზგასმით ითქვა, დასავლეთი ვერ
გვიშველის. თუ ჩვენი ტერიტორიების დე-
ოკუპაცია და ქვეყნის გაერთიანებაა პრი-
ორიენტირებული ჩვენთვის, უნდა ჩამოგასხვეო
მასთან და გაფართოთ პირდაპირი დი-
ალოგი იმაზე, თუ რას ითხოვს ამის
სანაცვლო რუსეთი.

აბ საქმეში, როგორც ხაზგასმით ითქვა
ძალზე მნიშვნელოვანია მმართველი ძა-
ლების, მისი ლიდერის და ხალხის ოვალ-
სახრისის იდენტურიბა და ერთსულოვნება.
კიმეორებ, დღეს ეს არ იგრძნობა – ხალხს
უნდა ერთი, ხოლო ხელისუფლება კი
აკეთებს სხვას – არჩევნებამდე გაცემული
დანაპირების საპირისპიროს. მოშლილია
თანხვედრა და წინსვლას აფერხებს
სააკაშვილის რეამის ნარჩენები, ასევე
რესპუბლიკულების ფხვედო-პატრიოტული
ლორსუნგები, რომლებიც ქვეინისთვის ძირგ-
ამომთხოველი საქმიანობაა, (მედიცინის
ენაზე) ექვმდებარება ამჟუტაციას. დროა
შეიგნოს ეს ქართველმა ხალხმა და გან-
თავისუფლებს მათგან ლეგიტიმური გზით
– არჩევნებით. ეს, კიმეორებ, შეიძლება
მოხდეს მხოლოდ მაშინ, როდესაც ხელისუ-
ფლებაში მოვლენ ხალხის მიერ არჩეული
პროგრესიული ძალები, ეროგნული ოპოზი-
ცია და არა ქვეყნის ფარგლებს გარედან
შემოგდებული ანტიეროვნული ძალა. სწორედ
მაშინ გახდება ადგილი სწორი
ორიენტირების შერჩევა, კონსტრუქციული
დიალოგის, როგორც რესეთონ, ასევე ჩვენ-
გან განვითაროთ აფხაზ და ოს ხალხებთან
მათ ლიდერებთან.

რეგიონში არსებული რეალობა, აფხ-
აზეთსა და კ. წ. სამხრეთ ოსეიში შექმ-
ნილი ვითარება, ახლო თუ შორეული პერ-
სეკტორები ახლებულ ხედვასა და გააზრე-
ბას მოითხოვს. სწორი დასკვნები უნდა
გამოვიწანოთ დაშვებული შეცდომებიდან
რათა თავი ავარიდოთ მორიგ გართულე-
ბებსა და უკუშედეგებს. განზე უნდა გა-
დავდოთ პირადი ინტერესები და ამბიციები
თუ ერთიანი საქართველო გვიჩნდა, თუკი
ერთის გამოყენება და გადარჩენა გვწადია.
ამისათვის ხელისუფლებისა და ერთს პრო-
გრესული ძალების (არა ფსევდოპატრი-
ოტებისა და დანიშნული ოპოზიციის) ერ-
თიანობაა საჭირო. აი, მაშინ მივიქცევთ
განაწყენებული და განვითარობილი ხალხების
ყარაბაღის, მასათანავა, საჭიროა

თანამიმდევრული სოციალურ-ეკონომიკური პოლიტიკის გატარება კონფლიქტის ზონასთან მიმდებარე ტერიტორიებზე, რათა აფხაზებს, რუსეთის მხრიდან გამუდმებული ეკონომიკური და სხვა სახის ექსპანსიის ფონზე, გაუჩნდეთ პერსპექტივა და მიეცვა არჩევანის საშუალება, გაარკიონ, საით აჯობებს სკლა – ჩრდილო-დასავლეთისკენ თუ სამხრეთ-აღმოსავლეთისკენ. ეს უთუმდ შეუწყობს სელს აფხაზების შემობრუნების პროცესს, შეახსენებს მათ თავიანთ საწყისს შორეულ წარსულს, აღუდგენთ ისტორიულ მესაიერებას და შთააგონებს მათ, რომ მხედობრები ქართველებთან თანაარსებობას ერთადერთი სწორი გზა, მათი, როგორც ეთნოსის გადარჩენისა. რა თქმა უნდა, მხედობრები ეს არ იქნება საქართველოს, მაგრაც არსებულ ვითარებაში ყოველივე ამას დიდი და სახიცოცხლო მნიშვნელობა ენიჭება.

յոնցզալովիս ზონის մօմքաբարյ ըշընօթ
ըրուցիցծից სկզբօալցյրո Արոյելցիօնիս, մատ
შորոնիս, չանմրտցլոնիս ճացուսա և սեցա
սուցօալցյրո Եցրուս օնցրայէմբրյունիս
ածացցենուա և առորմինցիտ այժենու
ხալու ճանահացս, Ռոմ Իցբ մոցալցարտ
արա Ծանցիցծից ամեցըրեցյլոն և մշցմբ
մոցարյեցյլոն, արամց գցսարս, Տյուլ սեցա
քոնիս Շյոնցընցրացօա. Եւյց մալուն
մնօ՛շնցելուզանո մողենիրա այժենու ხալուս
Շյմոնքրյոնեցիս և այդրոցցիս սայմշ՛
մացրամ մատօտազու ճացըմց մնօ՛շնցելուզանո
արացյրո ցայտոցիցյլո. Էջարց սահարձակ
մշցմբ արշեցնեցմաց ճացըլուրությունու
մրացալունունունու օնցնենցիօցիցի հանեն
Շյալցյրո. Կոցաց Շյմոնցցաշո, Կոնց
Ցալովիս ზոնանու Հյուջըրունուտ սաստիպ
տուս զերապյրես Շյեննեցաթ, տու ար
և առաջար ականի կառա հայու հայու

სავთვლით ახლახას სოფელ რუხში
მრავალპროფილანი საავადმყოფოს
შექმნებლობის დაწყებას. ძნელი სათქმელია
მიიპყრობს თუ არა ასეთი სამდიცნო
ცენტრი აფხაზი მოსახლეობის გუნდის
რადღებას, რადგან ისინი, მარტივი
ქირურგიული ჩარევებისთვის იქ არ მივლენ
რადგან სოხუმში (და არამხოლოდ იქ
აქვთ კომპიუტერებით აღჭურვილი და უცხო-
ოეთში მომზადებული სამედიცინო
კადრებით დაკომპლექტებული თანამედროვე
სამდიცნო სამსახურები. ასე რომ
ტრადიციული პროგრილშეზღუდული სამედი-
ცინო დარგებით, ყურადღებას ვერ
მივიქცევთ. მათი დაინტერესება შეიძლება
მხოლოდ ისეთი სამედიცინო კომპლექსით
სადაც, ტრადიციულ დარგებთან ერთად
გათვალისწინებული იქნება ურგენტული
და კატასტროფული მედიცინის ისეთი
დარგები, როგორებიცაა: ტრანსაბდომი-
ნალური ინგრასისხლძარღვოვანი კარდიო-
და ნეიროქიოურგიული სამსახურები
სპინალური მძმევ ტრავმის, სეფსისისა
და დამწვრობის ცენტრები, წერტილოვანი გა-
მათერაპია, არატრადიციული უსისხლდო-
პროსტატიცექტომია, ლიოტოტრიაპსია
და სხვ. მაშინ ეს კომპლექსი არა მარტო ჩვენში
არამედ სრულიად კაფესიაში გადაიკვეთა
უნიკალურ, უპრეცედენტო სამედიცინო ცენტრად
და ის უსჯველად მიიქცევს აფხაზების,
ოსებისა და რეგიონის მოსახლეობის
ყურადღებას. მა საითხოვა არაურთხოს

მქონდა საუბარი შრომის, ჯანმრთელობისა
და სოციალური დაცვის მინისტრობან, ბატონ
დავით სერგეევნისთან, რომელსაც, როგორც
პროფესიონალს და სახელმწიფო ექიმის
მოაზროვნე მაღალიჩინოსანს, სიღრმისეულიდ
აქვს გათვითცნობიერებული ასეთი პროექტის პოლიტიკური მნიშვნელობა და როლი
ქართულ-ფრანგურ კონფლიქტის მთვარების
საქმეში. სწორედ ამიტომ ხვდებოდა იგი
გაგებითი ჩემს აქტიურობას. ბატონი
სერგეევნი ითვალისწინებდა, რომ კონ-
ფლიქტის ზონის განაპირობას მაღალი სამედ-
იციონ ტექნოლოგიებით აღჭურვილი და
უძალლესი კვლიფიკაციის მქონე მედკერ-
სონალით დაკომპლექტებული მრავალ-
პროფესიანი სამედიცინო კომპლექსის
აშენების იდეის სათავესთან ვიდეოში. ახლა
კი ამ იდეის გახორციელებას თვითონ
ცდილობს და დარწმუნებული ვარ, მისი
ძალისხმეული ახლო მომავალში გამოიღებს
პოზიციურ შედეგებს.

ასევე, ძალზე მნიშვნელოვანი შედეგი ექნება ქართულ-აფხაზური კონფლიქტის მოგვარების საქმეში ინფრასტრუქტულ პროექტებს – სასაზღვრო ზონაში საბოთუებო სავაჭრო ცენტრის გახსნა, მოსაზღვრე რეგიონების ოფშორულ ზონების გამოცხადება და სხვა ასეთი დოკუმენტია ხელს შეუწყობს ხალხებს შორის კომუნიკაციის აღდგენას, გაუცხოების პროცესის შენელებას. აქდან გამომდინარე, ასეთი პროექტები აუცილებელია ნდობის ადგენის, აფხაზი და ოს ხალხების ჩვენები შემობრუნება-შერიგების საქმეში. ეს ისეთივე აქტუალური და მნიშვნელოვანია, როგორიც სახალხო დოკლომატია – კონფლიქტის მოგვარებაში.

სახალხო დიპლომატია საგრძნობლად
გაზრდის ხელისუფლების ღიადერის ძალ-
ისხმევის ეფექტიანობას პილიტიკური დი-
ალიგის ადგანებაში. ამიტომ საჭიროა მისი
წინა პლანზე წამოწევა, სახელმწიფო
დონეზე აყვანა და ხელისუფლების მხარ-
დაქერა. ის უნდა იქცეს ერთ-ერთ პრიორ-
იტებულ მიმართულებად და, რესევოთან
ურთიერთობის მოწესრიგებასთან ერთად,
წამყვანი როლი მიენიჭოს, რადგან აფხ-
აზებსა და ჩვენ შორის არსებული პრობ-
ლემების მოგვარების გასაღები აფხაზეთი-
დან დევნილი თუ იქ დარჩენილი
მოსახლეობის ინტერესთა გადაკვთაზე
დევს. ამდენად, მეტად მნიშვნელოვანია
აფხაზებსა და სამეგრელოს მოსახლეობის
ისტორიული კუთილებუობლობა, ნათესაური
კავშირები და ურთიერთობა ისევე, როგორც
მათი მენტალური სიახლოვე და ადამიტე-
სები. სამეგრელოს უნდა დაუბრუნდეს
მისი ისტორიული როლი და მისია —
საქართველოსთვის აფხაზეთის შენარ-
ჩენების მისია. მხარეებს შორის კომუ-
ნიკაციის აღდგენისა და შერიგების პრო-
ცებში სამეგრელოს მოსახლეობის აქტიური
ჩართვა საჭირო. მხოლოდ აფხაზების შე-
მორიგებითა შესაძლებელი კონფლიქტის
დაძლევა და პრობლემების მოგვარება.

ნაკო მესხია
(ავარქულება შემთვა ნომირში)

ପରିବାଲି ଶତାବ୍ଦୀକ୍ଷଣିଲ୍ୟାକ୍

ამ ბოლო დროს საშუალება მქონდა გავცნო-
ბოდი ახალგაზრდა შემოქმედთა პროზაულ
ნაწარმოებებს, რომლებიც მეგრულ ენაზე წერენ.
პატარა რეცენზიებს ამ ავტორთა ნაწარმოებებზე
მოგვიანებით აუცილებლად გამოვაქვეყნებ. ამ-
ჯერად კი, ზოგადი ფრაზებით შემოვიტარებდები.

ჩემთვის სასიამოგნო იყო ის ფაქტი, რომ ამ ახალგაზრდებს აღმოაჩნდათ სამყაროს აღქმის თავისებური უნარი, ადამიანის სულიერ სამყაროში შეღწევის დათისაგან მომადლებული ნიჭი. აღ-სანიშავია ის ფაქტიც, რომ ისინი ჯეროვნად ფლობენ მეგრულ ენას და აქვთ მდიდარი ლექსიკური მარაგი, რაც სათქმელის მაღალმხ-ატერულ დონეზე გაღმოცემის საფუძველს იძლევა. ამასთანავე, მინდა გამოვთქვა სურვილი, მოთხრობის ან რომანის მთავარი მოქმედი გმირი იყოს ამაღლებული სულის ადამიანი, ჰიორ-ვარამის დამთმენი და ადამიანური ლირსების მატარებელი.

საიუნილო 750-ე

2014 წლის 18 სექტემბერს, გველი ქართული კალენდრით ახალი წლის პირველ ხუთშაბათს, მუშაობა განაახლდა ტელეარხს „რიონის“ პოპულარულმა სატელევიზიო ციკლმა „საჯარები ბუხართან“. ინტერვიუერი ამჯერადაც გახლდათ ტელეკომპანია „რიონის“ გენერალური დირექტორი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი თამილა ღვინიანიძე, რესპონდენტი კი ქუთაისის საპატიო მოქალაქე, საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი ალექსანდრე შენგავლია.

შემოდგომის ნააღმდევებად აგრილებულ ამ საღამოს ნამდვილად შვენოდა ანთებულ ბუხარონ შესათბობად მიდგმული დფინით სავსეა, ფუქსებდაცტელი დოქი და რაფინირებული ქართულით მსჯელობა ქვეყნისა და ქალაქის სატკივარზე, მათ შორის ელექტრონული და ბეჭდვითი მედიის მნიშვნელობასა და ოლოზე. განსაკუთრებით გამახვილდა ყურადღება შოკური ხასიათის სატელევიზიო გადაცემებსა და მათ დიდ დადგბით როლზე, როცა ისინი ცალკეული საზოგადოებრივი წელშესის განკურნების მიზნით გამოიყენებოდა.

ბა და, პირიქით, მათ უაღრესად დიდ მავნეობაზე, როდესაც ასეთი სანახაობა ადამიანთა დაშინებისა და ზომბირებისათვის იქმნება.

როგორც ახლახან გახდა ცნობილი, ცნობილი ქურნალისტის პედაგოგისა და საზოგადო მოღვაწის ბატონ ალექსანდრე შენგელიას კანდიდატურა წარდგნილია კოლხეურ საზოგადოებრივ მეცნიერებათა აკადემია „აია“-ს წევრად, რასაც გულითადად გულოვავ მას!

მეორე დღეს აღდგა აგრეთვე ამავე ტელეკარხის კიდევ ერთი ძალზე პოპულარული ციკლი, რომელიც დაი ეთერში ბადრი კაპეტივაძის სახელობის საზოგადოებრივი სატელევიზიო კლუბის ეგიდით გადის. წლეულს ამ კლუბს დაარსების 15 წელიწადი შეუსრულდა და ამ სხის განმავლობაში მისი წამყვანის – მეცნიერის, პედაგოგისა და ტელეგურნალისტის ბენია თხილავას თავებაცობით ამ ბოლო პარასკევაც ტრადიციული ერთსაათიანი პროგრამით შვიდასორ-მოცდამეთავედ წარსდგა მრავალრიცხოვანი აუდიო-ტორიის წინაშე.

სკოლული პუთხა მიჰყავს ურნალისტ ბიორბი ჯალაზანია
მანუჩარ მარკოშვილი ქუჩარ ცხოვრებაზე, ზოთელ დვინოსა და მოსკოველ გოგონებზე



რესუსულ საიტ Sports.ru-ზე ცხაკა-ში ამ ზაფხულს გადასცელი საქართველოს ნაკრების კალათბურთელის, მანუჩარ მარკოშვილის ვრცელი ინტერვიუ გამოვლენდა, სადაც “მანუ” არამათლოდ სპორტულ ცხოვრებაზე საუბრობს.

— რა გახსოვთ საქართველო
ბული ბავშვობის წლებიდან?

— 90-იანი წლების საქართველოში არც-
თუ იოლი იყო ცხოვრება. პატარა ვიწავი
და ძალიან მძიმე გზის გავლა მომიჩნდა.
არსებობისთვის გვიწვდა ბრძოლა და
მხარში ვეღექით ერთმანეთს — მეგობრები,
ოჯახი, ნათესავები. არ იყო დენი, ცხელი
წყალი, თოთქოს ჯუნგლებში ვცხოვრობდით.
გაჭირვებას ბევრი რამეც გასხვავდა. უცრო
ადრე გავიზარდეთ, მოგვიხდა საკუთარი
გზის პოვნა და გადაწყვეტილებების მიღება.
დღეს უკვე ის დრო ტკბილდა მაგონებება.
ვარჯიშდნ დაბრუნებისას ავტობუსი უკვე
გატენილი გახვდებოდა. ექვსი საათის შერე
კი ტრანსპორტი ადარც იყო და შინ
ფეხით ვპრუნდებოდი — დაახლოებით 8
კილომეტრს გავიდოთ.

— ქუჩაში გაიზარდეთ?

- აღზრდაზე თჯახში ზრუნვა გვდენებ. გვასწავლიდნენ უფროსებისა და მშობლების პატივისცემას. თუმცა ისეთი დრო იყო, რომ ვერაფრით გაერთობოდა. ვიდებდი ბურთს და მეგობრებთან ერთად ვთამაშობდი ფეხბურთს, კალათბურთს. ვთამაშობდით კარტსა და დომინოსაც. ზოგჯერ დამით კოცონთან ვიკრიბებოდით, ვისხედით და ვევებოდით დღის ამბებს. ეს ვიტყვა, რომ ქუჩაში გავიზარდებ, მაგრამ იყო მოქმებები, როცა ქუჩური ცხოვრების გავლა მიხდებოდა. ეს არცოუ ლამაზია, თუმცა გარკეეულ ცხოვრებისეულ ამოცადითაბას იოგა.

— მერვეპლასედ
სიონალი იყავით...

თბილისში წიგნის რეალიზა-
ა მოხდება ყოველ ოთხშაბათ
ეს, დილის 9 საათზე, ბაქრაძის
6-ში (დილუბე), ან, ყოველდღე
წრო „მარჯანიშვილის“
სასკოლებში, გაზეთების
ყიდვების პატარასთან.

ცნობისათვის დარეკაეთ -
573.322

ISSN 1987-8966 ilori

987 / 198748980009

აგტორებს ეკისრებათ პასუხისმგებლობა
ფაქტებისა და მონაცემების სიზუსტეზე.
აკლნაშერები აგტორებს არ უბრუნდებათ.

କୁଣ୍ଡାରଙ୍ଗେର ପିଲାପାନଟାର
ଠାଳୀରୁ,
ହାରାକାରୀ ରୁହା ନେବ
୧୯୮୫ ମେୟୁ ୨୦୧୩୧୦୦୦୦୦୦

କେନ୍ଦ୍ରାଳ୍. ନୋୟୀତୁସୁୱର୍ଜନ
୨୩୪ - ୩୨ - ୯୫
ଓରି ତାଙ୍କାବି ପ୍ରକାଶକ୍ଷେତ୍ରରେ
ମେଘର ମହାବ୍ୟାଲୋଦିନରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ
ରୂପରେ ଉଚ୍ଛଵିତ ପାତାରେ
ଏହାର ଅଧିକାରୀ ପାତାରେ
ଏହାର ଅଧିକାରୀ ପାତାରେ

გთავარი რედაქტორი: როლანდ ჯალაძე
ტექნიკური რედაქტორი: მიხეილ ჩრდილიშვილი

ପାଇଁବାର ମହିନେରେ: ୭୦୩୯ ଶତାବ୍ଦୀର ୫୫୯-୩୪-୩୭
ସାରଣ୍ୟକାଳରେ: ୧୦୦୦ ଶତାବ୍ଦୀର ୩୦୧-୩୦୨

ბიზნეს ტერიტორიაზე, ხორც მომატებულია
ბიზნესშემგებით, ვიზუალურ ცალკეა,
ბიზნესი სისტემაზე, ნუბზეა საჭაპარი (ბალი)

გაზეთ “ილორის”
გაცნობა შეგიძლიათ
“საქინფორმის”
ვებგვერდზე
WWW.saqinform.ge